

civile Procedure var alt for langsom og alt for formel og ikke gav tilstrækkelig Adgang til at faa den rigtige Sandhed frem, og at den kriminelle Retspleje anvendte for stærke Midler mod de tiltalte eller sigtede, og det er derigennem, at Kravet om en Procesreform er drevet frem. Men jeg tror virkelig, at hvis Folket havde forholdt sig stille, navnlig Politikere og andre, som vare Udtryk for Folkemeningen, kunde vi have ventet længe, inden Juristerne havde udfundet, at der skulde indføres en hel Omkalfatring af Retsplejen. Jeg har sagt det før, og jeg gentager det, at dem, det i første Linie gaar ud over, ere Juristerne. Det bliver et enormt Arbejde at sætte sig ind i disse ny Love paa en 1,000 Paragraffer eller mere, at passe dem sammen og vide, hvorledes det hele skal arrangeres. Det bliver et saa enormt Arbejde, at det ikke skulde forundre mig — og det vil jo heller ikke være ganske uheldigt —, om adskillige, der ere komne til en meget moden Alder, fandt, at de hellere vilde trække sig tilbage end underkaste sig dette Besvær. Men for at vende tilbage til det juridiske Raad, saa synes jeg, det er overflødigt, og jeg tror aldeles ikke, det nytter noget, for hvis det skulde vise sig, at Inkvisitionsprincippet ikke slaar til, at man ikke opdager Forbrydelsen, og man saa skulde vente paa, at det juridiske Raad skulde finde paa, hvad der skulde gøres, saa tror jeg, man vilde komme til at vente forgæves. Jeg tror, at baade Justitsministeren og Rigsdagsmændene ville længe før det juridiske Raad være klare paa, hvad der skal gøres, og bringe Forslag frem. Jeg tror, at denne Udvej duer ikke.

Men der er en anden Udvej, som maaske er bedre, og som jeg kun kan forklare mig under Hensyn til, at man anser Retssikkerheden for truet; det er Forslaget om at beholde Regeringens Ret til at nedsætte ekstraordinære Retter. Der staar i Paragraffen derom: „indtil videre“. Dette Udtryk har forbavset mig. Alle Love gælde jo indtil videre. Enhver Lov gælder, indtil der kommer en anden Lov. Dette „indtil videre“ kan godt stryges. Men jeg forstaar, at det er en Undskyldning; man siger: I skulle ikke tage det saa alvorligt, det skal nok falde væk. Men saa er det bedre at udelade det. Naar man nu lovfæster hele Processen, er det ganske umuligt at beholde de ekstraordinære Retter. Det høje Ting ved maaske ikke, hvad det er. Man har sagt mange Gange, jeg har baade hørt det og læst det, at der ikke er

sket Misbrug deraf. Ja, det kan være, og det kan ikke være, jeg har ikke det fornødne Materiale til at dømme derom. Men man giver Love ikke alene for de gode, men ogsaa for de onde, for at undgaa Misbrug; og man tænke sig, hvad det vil sige, at naar man stoler paa, at nu skal man dømmes af sine Medborgere, Nævninger og retskyndige, kan man i de vigtigste Sager, uden at man kan protestere imod det, blive stillet for en Ret, for nogle Folk, som aldeles ikke have enten Kundskaber eller Evne til at dømme. Der fordres ikke, at de ekstraordinære Retter skulle beklædes af Jurister, det skal blot være hæderlige Folk, som ere over 25 Aar, og der er mange hæderlige Mennesker over 25 Aar, som ikke have det mindste juridiske Begreb. Man vil saa berolige sig med, at der er Appel til Højesteret. Ja, det ved jeg egentlig ikke. Det skal gaa efter de hidtil gældende Regler, og hvad dette er, tror jeg ikke, nogen kan sige. Man har Eksempler paa, at der er nedsat ekstraordinære Retter uden Appel til Højesteret. Jeg gad vide, hvad det bliver for en Retssikkerhed, hvor Regeringen efter sit Skøn kan nedsætte ekstraordinære Retter. Man behøver ikke derfor at udtale nogen Mistillid, det drejer sig ikke om Nutiden, men om Fremtiden, og vistnok en meget lang Fremtid, hvori denne Lov bliver ved at gælde. Der risikerer altsaa enhver at kunne blive dragen fra sin lovbestemte Dommer og lagt ind under Folk, som ikke have den mindste Adkomst eller Kundskaber til at dømme. Nu kan man sige: Ja, men man har den Beroligelse, at de samme Procesregler ville gælde. Ja, det tror jeg nu ikke ganske paa, for der er en vis Grund til at antage, at man kun vil nedsætte Kommissionsdomstole, hvor der paa en eller anden Maade er Ønske om, at der skal tages særlig fat. Jeg finder derfor, at dette Beroligelsesmiddel for dem, som mene, at den kriminelle Retspleje efter det ny Udkast ikke vil blive tilstrækkelig effektiv til at opdage Forbrydelser, kan man ikke slaa sig til Taals med.

I øvrigt maa jeg sige, at jeg tror heller ikke, det vil blive Resultatet. Jeg tror, at giver man en Finger til Inkvisitionssystemet, som det her er gjort, tager det meget snart hele Haanden. Det er noget, man ikke behøver at sige saadan hen i Vejret efter et individuelt Skøn eller lignende, det er noget, som har vist sig. Vor Lovgivning har egentlig altid paa Papiret været ret gunstig lige overfor sig-